

Els Ports, vistos des de Tortosa, després de la nevada del 2008 ■ GUSTAU MORENO

El massís dels Ports

La tardor és l'època de l'any més agraïda per visitar el massís dels Ports. Els Ports són una impressionant serralada de més de mil quilòmetres quadrats, gairebé deshabitada, on conflueixen els sistemes orogràfics del llevant peninsular: la serralada costera catalana des de les serres del Montsant i del Boix; les muntanyes del Maestrat i el Penyalgosa des del sud; i la serra de Gudar, cap al sistema ibèric, des del Terol aragonès.

Fa uns anys va haver-li la discussió de si calia anomenar-los en plural (els Ports) o en singular (el Port); les argumentacions en tots dos sentits són explicables. Des de Tortosa estant, es parla del Port, igual que des dels altres pobles; tots, però, hi afegeixen el nom de la localitat de referència. El resultat és que hi ha el

Port de Tortosa, el d'Horta, el d'Arnes, el de Beseit, el Port de Fredes... Potser per això la denominació cartogràfica usual és la de Ports de Tortosa-Beseit, per la seva pertinença a Catalunya i Aragó, a la qual manca la referència valenciana de Fredes o la Tinença, per completar la realitat conjunta de massís dels Ports (ara sí, en plural). Qüestió de noms, com deia Fuster referint-se al seu país. Polèmiques de campanar.

Els Ports estan protegits com a parc natural i, a més, reserva de caça, per la part catalana i valenciana, però no per Aragó, tot i que inclou un dels paratges més destacats del conjunt: les Gúbies del Parrissal i la vila de Vesat. La seva façana nord és la més rica en aigües (els rius Canaleta, Estrets, Algars, Ulldemó i Mataranya), però al sud és on hi ha la re-

serva singular de la Fageda de la Font del Retaule, la més meridional d'Europa, aquests dies en el seu màxim esplendor; el monestir de Benifassar, els poblets de la Tinença, i els paratges rovellonaires en direcció als Ports de Morella (uns altres Ports sense trencament de continuïtat). Diuen els entesos que fa uns anys, començant a caminar a Roquetes, es podria arribar fins a Terol i Conca sense tocar asfalt, tret del port de Torre Miro i Mora de Rubielos, vora el riu Millars. El conjunt dels Ports té gran varietat i riquesa, especialment botànica, que mereixeria un tractament més acurat per part de les administracions. Tal vegada la proposta d'un parc natural intercomunitari, gestionat conjuntament per Catalunya, València i Aragó; o d'un parc nacional sota la tutela de l'Estat.